

HITELESSÉG AZ ELEKTRONIKUS TÉRBEN KÖNYVELŐI, ADÓTANÁCSADÓI SZEMMEL

DR. KENYERES SÁNDOR

**BEJEGYZETT OKLEVELES ADÓSZAKÉRTŐ, BEJEGYZETT MÉRLEGKÉPES KÖNYVELŐ
ELEKTRONIKUS ALÁÍRÁSSAL KAPCSOLATOS SZOLGÁLTATÁSI SZAKÉRTŐ
(2002. 10. 22. – 2017.10.09 EIDAS MEGSZÜNTETTE A SZAKÉRTŐI STÁTUSZT)**

IRATOK ÉS HITELESSÉG

BEVEZETÉS

DOKUMENTUM

Az információt rögzítve tartalmazza, bármikor elérhető szellemi tartalom.

LÉNYEG A TARTALOM

- Nem mindig választható el a konkrét megjelenéstől

Csoportosításuk érzékelhetőség szerint:

- Látható (vizuális): írásos, képi, plasztikai (3D)
- Hallható (auditív): hangfelvétel
- Látható és hallható (multimédia): videó
- Tapintható (taktilis): Braille írás

Irat lényegében **dokumentum**

- Megkülönböztetésük irat kezelési szempontból érdekes

OKIRAT joghatás kiváltásának céljára készített irat

ELEKTRONIKUS DOKUMENTUM

Az elektronikus dokumentum megfelelő informatikai hardver- és szoftvereszközökkel kezelhető, digitálisan kódolt információ, amely:

- **Offline:** helyi hozzáférés, (helyben tárolt fizikai adathordozón elérhető)
- **Online:** hálózati úton elérhető
- **Hibrid:** offline dokumentum, amely online hivatkozásokat tartalmaz

Adathordozók rögzítési elvei

- **Analóg:** valamilyen fizikai mennyiség változására képzik le a rögzítendőt
- **Digitális:** a rögzítendő adatsort számjegyekként tároló rendszer

Dokumentum állandósága

- **Statikus:** tartalma nem változik
- **Dinamikus:** a tartalma alkalmanként változhat (programok, makrós fájlok)

Az értelmezés (kódolás) módja a dokumentum elválaszthatatlan metaadata!

MENNYIT SZÁMÍT A FÁJL TÍPUSA?

Bitről bitre megegyezik a két fájl. Mégis lényeges a különbség!

nyugta.bmp	nyugta.html
<p data-bbox="445 549 649 578">Receipt a bill</p> <p data-bbox="445 635 573 664">Receipt:</p> <p data-bbox="445 735 1006 763">You have paid for a car: 16 000 EUR</p> <p data-bbox="445 792 802 821">Account: 123 123 123 0</p> <p data-bbox="445 1135 930 1163">Rename the extension to HTML</p>	<p data-bbox="1439 564 1668 592">Receipt a bill</p> <p data-bbox="1439 664 1592 692">Receipt:</p> <p data-bbox="1439 749 2076 778">You have paid for a bicycle: 625 EUR</p> <p data-bbox="1439 806 1821 835">Account: 111 111 111 9</p> <p data-bbox="1439 1163 1949 1192">Rename the extension to BMP</p>

HITELESSÉG

HITELESSÉG információ, tárgy, személy, stb. tulajdonsága, amely alapján az igaznak, megbízhatóak és elfogadhatónak tekinthető

- Információ: forrása egyértelműen azonosítható
- Entitás (személy, eszköz stb.): egy másik fél által azonosítható

Az információforrás hitelessége magában foglalja sértetlenséget is, hiszen bármely módosítással megváltozik az információforrása

Másképp megfogalmazva

- ***Eredet hitelessége*** (forrása egyértelműen azonosítható)
- ***Tartalom sértetlensége*** (a keletkezése óta nem módosították), de
- amennyiben módosították az kiderül az iratból
  - Kódexmásolás, fájlformátum váltás

A hitelesség technológiai és jogi kérdés egyszerre

A jog kitüntet bizonyos technológiákat amelyekhez joghatást kapcsol

ALÁÍRÁS

Az iratok készítőjének, kibocsátójának az irathoz kötése

- **A forrás és a személy hitelesítése**
- A személyhez kötődő egyedi azonosításra alkalmas jelölés elhelyezése az iraton
  - Névaláírás vagy kézjegy, pecsét, biológiai nyom
- **Tartalmazhatja a személy szerepét (képviselő, meghatalmazott ...)**

Elvárt tulajdonságok

- Az aláírás hitelessége viszonylag könnyen ellenőrizhető
- Az aláírás nem vagy nehezen (?) hamisítható
- Az aláírás terjedelme, töredéke az irat terjedelmének
- Az aláírt irat utólagos módosítása észlelhető

E-HITELESÍTÉSI MEGOLDÁSOK

Rendelkezésre álló adatok hitelesítése

- Fájl, fájlcsoporthitelesítése e-aláírással
  - Hitelesítése saját e-aláírással, e-bélyegzővel
  - Hitelesítése más e-aláírásával, e-bélyegzőjével
  - Hitelesítése kormányzati megoldással
- Fájlanként tartósan elérhető adatbázis, kizárólag az adatbázist hitelesítik
  - Tartós adathordozó → bankkivonat

Adatok létrehozását kialakító folyamat alapú hitelesítések

- Adatcseres folyamat [EDIFACT szabvány], hitelesítése EDI protokoll
- Más nem szabványosított adatcserés folyamat
- Üzleti ellenőrzési nyomvonal (**Business Control**) dokumentálása
  - E-számla kiállításához (szerződés, teljesítés, számla, fizetés)

Dematerializált irat

- Hagyományos irat átalakítása olyan rendszerre, amely az iratban foglalt tartalmat igazolja, nem feltétlen lesz belőle irat!

DIGITÁLIS ALÁÍRÁS

DIGITÁLIS ALÁÍRÁS TECHNOLOGIÁJA

DIGITÁLIS IRAT ÉS DIGITÁLIS ALÁÍRÁSA

Az aláírás elvárt tulajdonságai

- Aláíróhoz köthető
- Az aláírás nem vagy nehezen hamisítható
- Az aláírás hitelessége viszonylag könnyen ellenőrizhető
- Terjedelmileg lényegesen kisebb az iratnál
- Az aláírt irat utólagos módosítása észlelhető
- A kibocsátó szerepének meghatározása ?

Lehetséges és a gyakorlatban használt megoldás

- Tömöríteni kell az aláírandót
- Egyértelműen az aláíróhoz köthető egy-egy értelmű leképzéssel átalakítani a tömörített aláírandót
- Egyértelműen csatolni kell az aláírandóhoz az átalakított tömörítést
- **Fenn kell tartani egy infrastruktúrát, ami ezt hitelesíti**

DIGITÁLIS ALÁÍRÁS MENETE

Aláírás készítés

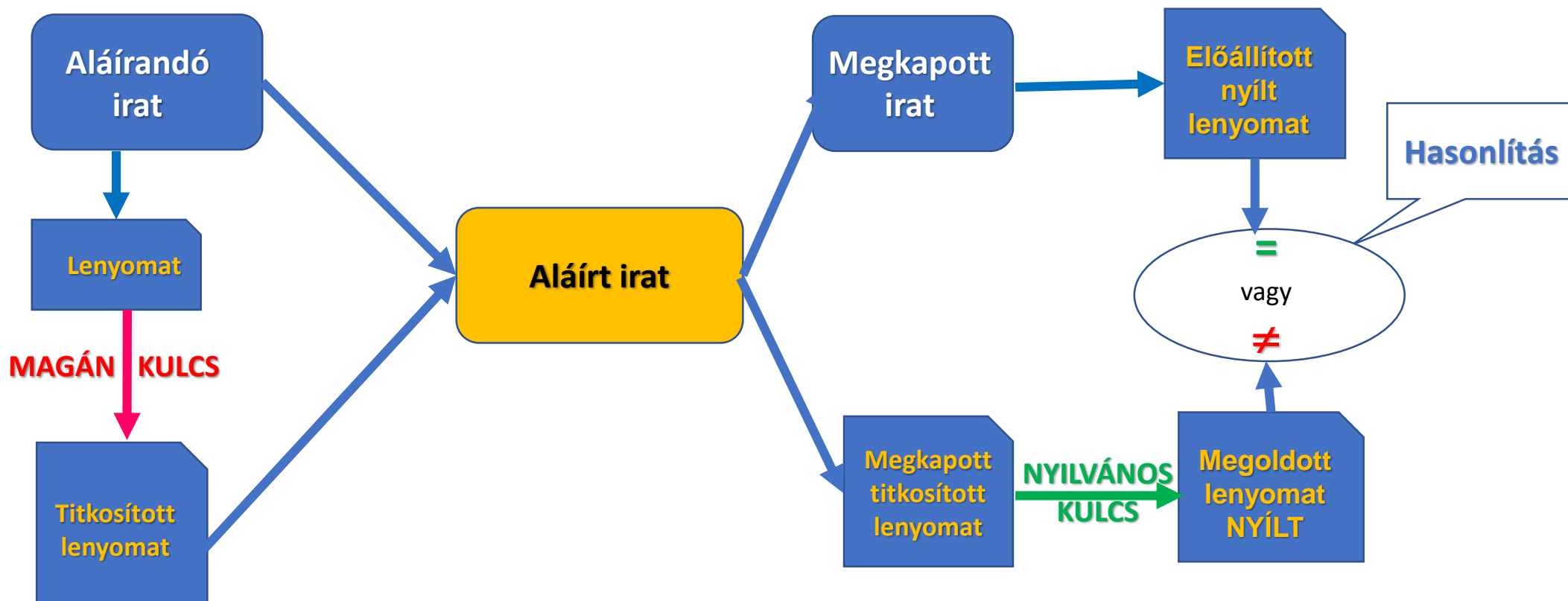
- Tömörítés (lenyomat, HASH függvény) készítése
- Lenyomat rejtjelezése aláíró privát kulcsával
- Az aláírás a rejtjelezett lenyomat
- Az aláírt irat az eredeti irat és az aláírás együtt

Aláírt irat ellenőrzése

- Az aláírás megoldása aláíró nyilvános kulcsával
- Tömörítés (lenyomat, HASH függvény) készítése a megkapott aláírandóról
- A kétféle módon előállított lenyomat hasonlítása
  - Egyezik: rendben a az aláírt dokumentum
  - Nem egyezik: nem hitelesített az aláírt dokumentum

DIGITÁLIS ALÁÍRÁS FOLYAMATA

SZOFTVER KÉSZÍTI, ELLENŐRZI

ALÁÍRÁSI TANÚSÍTVÁNY

Elektronikus igazolás az aláíró személyéről, ez kapcsolja az irathoz a személyt

- Tanúsítvány kiállító adatai
- Elektronikus aláírás technikai adatai
  - Nyilvános kulcs, HASH, rejtjelezési mód: RSA, ECC
- Érvényesség ideje
- Tulajdonos adatai
  - Aláíró név (álnév-e)
  - Önálló vagy képviseleti aláírás-e
    - Képviselt neve

Minősített tanúsítvány: kötelező az aláíró személyazonosságát ellenőrizni!

Személyazonosságra szóló tanúsítvány

- Aláíró személyazonossága ellenőrzött
- Aláíró név karakterre megegyezik a személyazonosságát igazoló okmányban tárolt névvel

IDŐ BÉLYEG (TIME STAMP)

Elektronikus tanúsítvány az időpontról egy dokumentum vonatkozásában

- Az időadat meghatározása hitelesített atom óráról
- A dokumentum össze kapcsolása az időadattal, mint az aláírásnál
- Az időbélyegzés szolgáltató digitális aláírása

Az időbélyeg igazolja, hogy a dokumentum az időbélyegzés idején létezett

- Az időadatot hiteles atomóráról veszik
- Általában világidőben (UTC) határozzák meg, szoftver konvertálhatja helyi időre

Kapcsolat a digitális aláírással

- Van aláírási protokoll amely tartalmaz időbélyeget

DIGITÁLIS ALÁÍRÁS KORLÁTAI

Konstrukcióból adódó

- A biztonságot kriptográfia garantálja nem elvileg fejthetetlen rendszer
- Bonyolultság elmélet határozza meg a műveletszámokat
- Növekszenek a számítási teljesítmények
- Időnként a régebbi paraméterek elavulhatnak
- Fejlődik a bonyolultságelmélet
- Megjelentek a kvantum számítógépek

Következmény

- A digitális aláírási algoritmusok biztonsága időben korlátozott
- Biztonsági igényeket már nem elégítenek ki
- Felügyelet, szakszerű szolgáltató kell

DIGITÁLIS ALÁÍRÁS SEGÉDTUDOMÁNYAI

- **Matematika**

- Tömörítő függvények [HASH]
- A kriptográfia matematikája [számelmélet, véges matematika]
- Algoritmus elmélet (bonyolultság, kiszámíthatóság)
  - Kvantum kiszámíthatóság

- **Kriptológia**

- Aszimmetrikus kulcsú rendszerek
  - Nyilvános kulcsú rendszer

- **Informatika**

- Kapcsolati protokollok
- Időkezelés

ELEKTRONIKUS ALÁÍRÁS

JOGILAG SZABÁLYOZOTT DIGITÁLIS ALÁÍRÁS

EIDAS ELEKTRONIKUS ALÁÍRÁS

KIZÁRÓLAG TERMÉSZETES SZEMÉLY

- Olyan elektronikus adat, amelyet más elektronikus adatokhoz csatolnak, illetve logikailag hozzárendelnek, és amelyet az aláíró aláírásra használ **[SES]**
  - **FOKOZOTT [ADVANCED ELECTRONIC SIGNATURE AES]**
    - Alkalmas az aláíró azonosítására [lehetséges álnév]
    - Egyedülállóan az aláíróhoz köthető
    - Kizárólag az aláíró befolyása alatt álló eszközzel
    - A dokumentum tartalmához olyan módon kapcsolódik, hogy minden - az aláírás elhelyezését követően a dokumentumon tett - módosítás érzékelhető.
  - **MINŐSÍTETT [QUALIFIED ELECTRONIC SIGNATURE QES]**
    - Az aláíró személyazonossága ellenőrzött [lehetséges álnév]
    - Az aláírás biztonságos aláírás-létrehozó eszközzel készül
    - Hitelesítése céljából minősített tanúsítványt bocsátottak ki

EIDAS ELEKTRONIKUS BÉLYEGZŐ

JOGI SZEMÉLY ÉS SZERVEZET

- Olyan elektronikus adatok, amelyeket más elektronikus adatokhoz csatolnak, illetve logikailag hozzárendelnek, hogy biztosítsák a kapcsolt adatok eredetét és sértetlenségét
  - **FOKOZOTT [ADVANCED ELECTRONIC SEAL AESeal]**
    - Alkalmas a bélyegző létrehozójának azonosítására
    - Kizárólag a bélyegző létrehozójához kötött
    - Olyan, elektronikus bélyegző létrehozásához használt adatok felhasználásával hozzák létre, amelyeket a bélyegző létrehozója nagy megbízhatósággal kizárólag saját maga elektronikus bélyegző létrehozására használhat
    - A dokumentum tartalmához olyan módon kapcsolódik, hogy minden – a bélyegző elhelyezését követően a dokumentumon tett - módosítás érzékelhető.
  - **MINŐSÍTETT [QUALIFIED ELECTRONIC SEAL QESeal]**
    - A bélyegző létrehozója ellenőrzött [név, nyilvántartási szám]
    - A bélyegző biztonságos aláírás-létrehozó eszközzel készül
    - Hitelesítése céljából minősített tanúsítványt bocsátottak ki

IDŐADATOK, TANÚSÍTVÁNYOK

IDŐBÉLYEGET TARTALMAZÓ ALÁÍRÁS

- ***Meghatározható az aláírás ideje***
  - Tanúsítványban szereplő érvényesség idején belül kell lennie

VISSZAVONÁSI INFORMÁCIÓKAT TARTALMAZÓ ALÁÍRÁS

- ***Meghatározható a tanúsítvány állapota***
  - Tanúsítvány nem lehet visszavont állapotú

TANÚSÍTVÁNYLÁNCOT TARTALMAZÓ ALÁÍRÁS

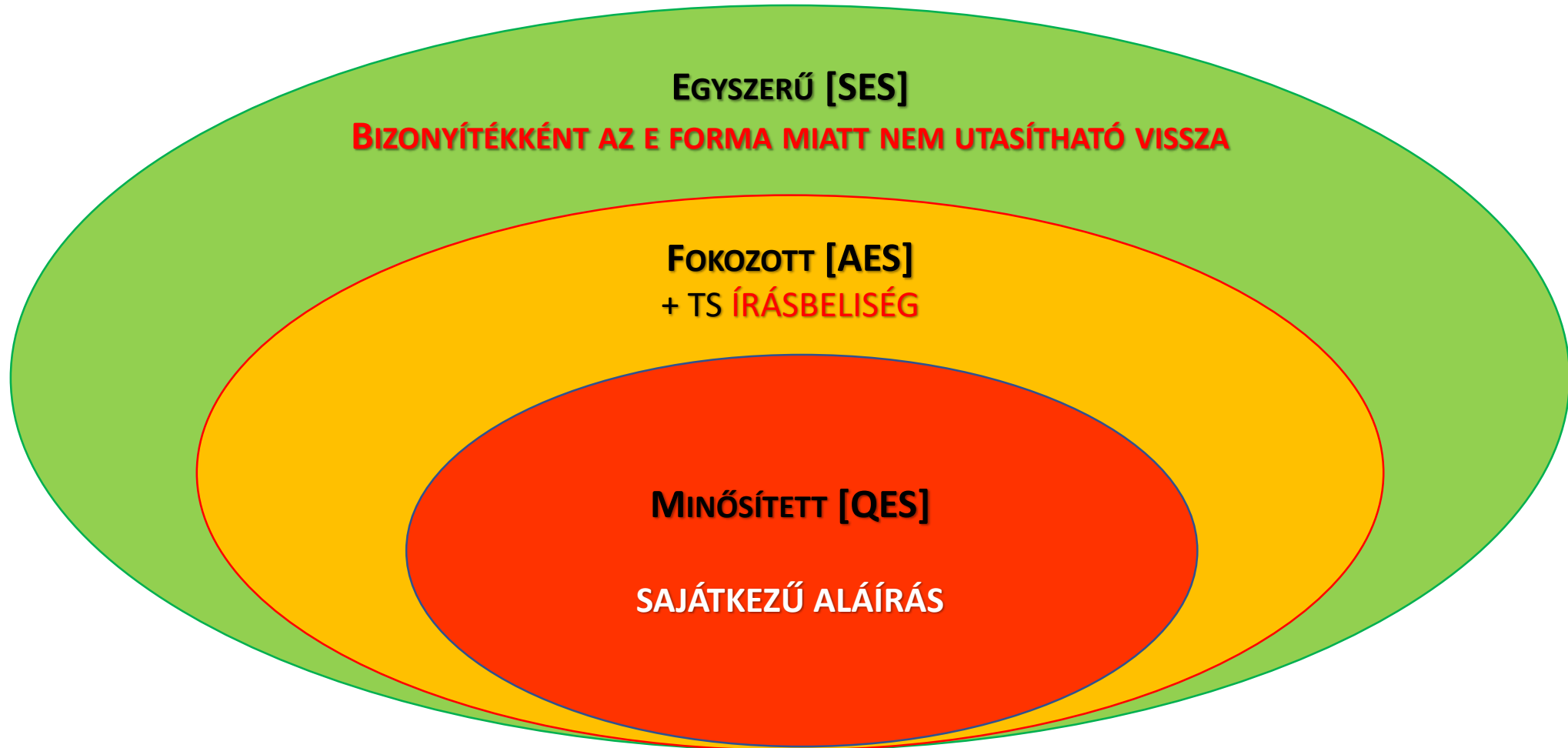
- ***Ellenőrizhető a tanúsító érvényessége az aláíráskor***
  - Gyökér (root) tanúsítóig visszavezethető az érvényesség
  - Hosszútávú hitelesség alapja

ETSI SZABVÁNYOK FÁJLTÍPUSOKHOZ

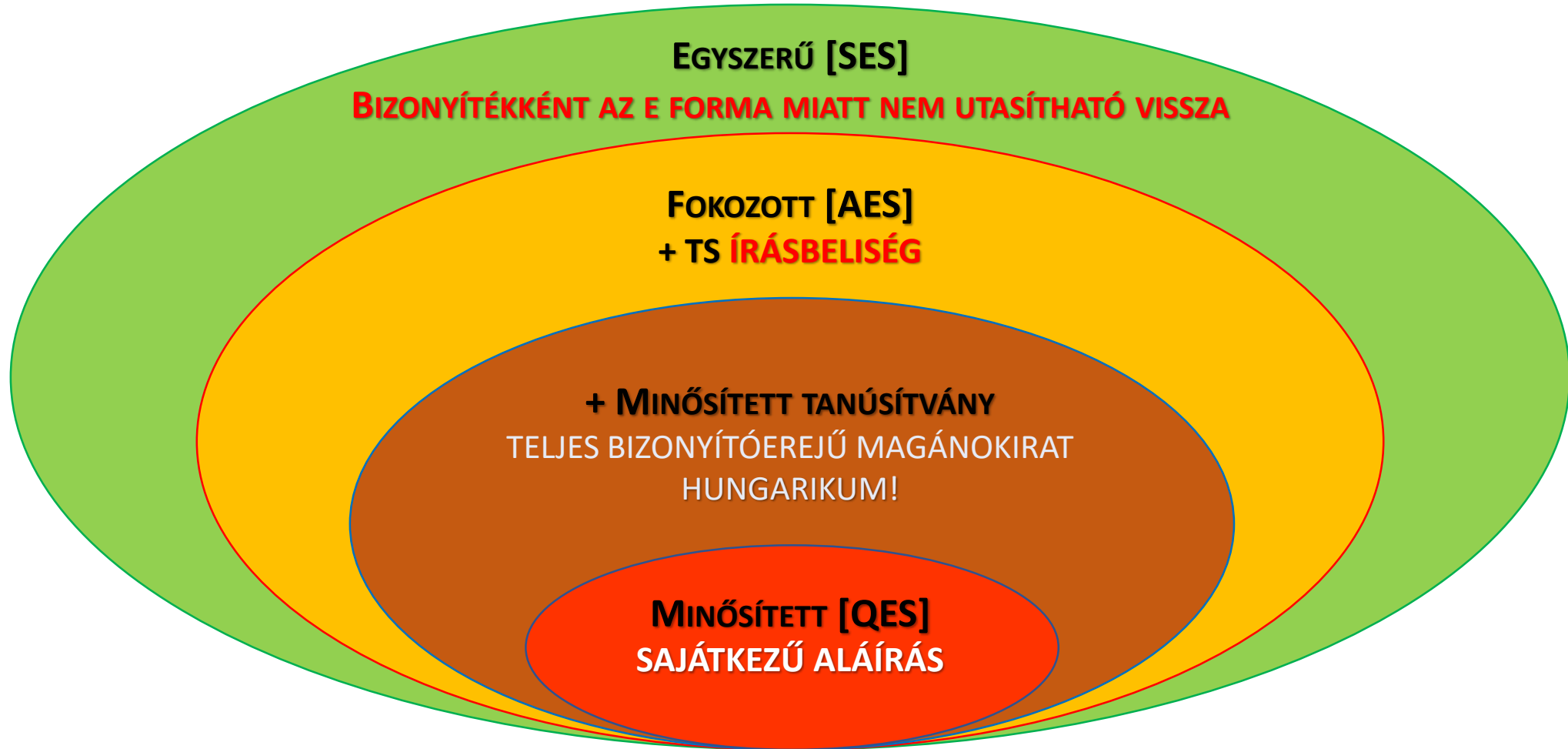
A szabványos aláírások kiegészíthetők időbélyeggel, hosszú távú aláírási adatokkal, archiválási információkkal

SZABVÁNY	FÁJLTÍPUS	FÁJLOK
PAdES	.pdf	PDF fájlok
XAdES	.xml	XML fájlok
CAdES	.p7m; .p7s	Word, Excel, ZIP, CSV
ASiC	.asice; .asics	Több fájl + időbélyeg
JAdES	.json; JWT	API, digitális tárca

ELEKTRONIKUS ALÁÍRÁSOK JOGHATÁSAI EU

ELEKTRONIKUS ALÁÍRÁSOK JOGHATÁSAI HU

MÁS HITELESÍTÉSI MÓDOK

TOVÁBBI LEHETŐSÉGEK

FEDOR

FELHASZNÁLÓ DOKUMENTUMHOZ RENDELÉSE

- Felhasználó azonosítása
  - DÁP mobil telefon személyazonosítása
  - Ügyfélkapu Plusz Név / Jelszó kiegészítése szoftveres megoldással
- Dokumentum
  - **Hitelesített** hozzárendelésre kerül
  - **Hitelesítetlen** a rendszer hitelesíti, utána hozzárendelésre kerül
- Felhasználható
  - Beadványok benyújtása (e-Papír, adózás)

A hitelesítés során az Üzemeltető gépi fokozott aláírása kerül az iratra

Az irat a benyújtóhoz köthető, de az csak a folyamatból derül ki, nem az iratból

Az rendszer általi hitelesítés az irat forrását nem hitelesíti

FOLYAMAT HITELESÍTÉS

A DOKUMENTUM LÉTREHOZÁSI FOLYAMATA HITELESÍT

- Felhasználó azonosítása
  - Nem szükséges ehhez tanúsítvány
  - Előzetesen ismert felek közti folyamat
- Dokumentum
  - A Felek közti folyamat kommunikációjának naplója
  - Formálisan létrejött végső dokumentum nem mindig létezik
- Felhasználható
  - Szerződéskötés, elektronikus számlázás

A folyamat biztonsági megfelelőségét kétség esetén bizonyítani kell

Nagy kockázatú a bizonyítóerő

BIZONYÍTÓ ERŐ

MILYEN VÉLELMET ALAPOZNAK MEG AZ ALÁÍRÁSOK

POLGÁRI PERRENDTARTÁS

A 2016. ÉVI CXXX. TÖRVÉNY 325.§: TELJES BIZONYÍTÓ EREJŰ MAGÁNOKIRAT

- Elektronikus okiraton
  - Aláíró minősített aláírása és esetleg időbélyeg
  - Aláíró minősített tanúsítványon alapuló fokozott aláírása és esetleg időbélyeg
- Szolgáltatás (tv, Kor, tanúsított) kiállítóhoz rendelt dokumentum
  - A kiállító azonosítása és a hozzárendelés aláírásra visszavezethető
  - Elválaszthatatlan záradékkal ezt, minősített tanúsítványon alapuló bélyegzővel és minősített időbélyeggel látja el
- Szóbeli nyilatkozat mesterséges intelligencia általi leírását
  - A nyilatkozó elfogadja a tervezetet
  - A létrejött dokumentumot Dáptv. szerint hitelesítik
- A dokumentumot Dáptv. szerinti digitális szolgáltatás nyújtása során a digitális állampolgárság szolgáltató hitelesítette

A DIGITÁLIS ÁLLAMRÓL SZÓLÓ TÖRVÉNY

A 2023. ÉVI CIII. TÖRVÉNY 109.§: ELEKTRONIKUS MAGÁNOKIRAT

- Az elektronikus magánokirat olyan elektronikus dokumentum, amelyet a nyilatkozó fél legalább fokozott biztonságú aláírással és elektronikus időbélyegzővel lát el, vagy dápos eAláírással hitelesít
- Elektronikus dokumentumnak minősül az elektronikus formában, különösen szöveg, hang-, képi vagy audiovizuális felvétel formájában tárolt jognyilatkozat
- MNB felügyelt intézmények tanúsított rendszerében Pmt. szerint hitelesített rendszerben időadathoz kapcsoltan az ügyfél egyszerű elektronikus aláírással
  - Az elektronikus magánokirat írásba foglaltnak minősül, de
  - Az ingatlannal kapcsolatos, valamint az öröklési jogi, családjogi, cégekkel és civil szervezetekkel összefüggésben a kizárólag szöveg formájában rögzített jognyilatkozatot tartalmazó elektronikus magánokirat minősül írásba foglaltnak.

A DÁPTV. SZERINTI EALÁÍRÁS

A 2023. ÉVI CIII. TÖRVÉNY EALÁÍRÁS

- Az eAláírás minősített aláírás
- Üzleti, szakmai célra nem használható
- Kizárólag **pdf** típusú fájl írható alá
- Méretkorlátozás legfeljebb **30 Mbyte**
- Időbélyeg benne foglalva az aláírásban
- Hitelesítés szolgáltató a NISZ zrt.

HASZNOS HIVATKOZÁSOK

- EU Trusted list bizalmi szolgáltatók és szolgáltatások listája

<https://eidas.ec.europa.eu/efda/trust-services/browse/eidas/tls>

- Magyar bizalmi szolgáltatók és szolgáltatások listája NMHH

<https://esign.nmhh.hu/bszny/szolgParams/init.do?tipus=mi>

- E-aláírás ingyenes ellenőrzése

<https://mo.hu/keaesz>

TANÚSÍTHATÓ TULAJDONSÁGOK, SZEREPEK

- **Tulajdonság (attribútum)**
  - IoT entitások tulajdonsága
  - Megfelelő (akkreditált) tanúsító
  - Elektronikusan aláírt tanúsítvány
- **Szerep (jogállás, pozíció, szakmai regiszter tagja)**
  - Jelenleg fejlesztés alatt
  - Közhiteles nyilvántartásokból (nem megfelelő a EXCEL táblás PM)
  - Tervezet szerint
  - Központi szerepnyilvántartási rendszer tanúsítja a fennálló állapotot
  - Ez csatolható az irathoz és együttesen aláírható
- **Szakmai elektronikus aláírás**
  - Bírói, közjegyzői, igazságügyi alkalmazotti, ügyvédi, (végrehajtói)

SZÁMVITELI, ADÓZÁSI ALKALMAZÁSOK

A HITELESSÉG SAJÁTOSSÁGAI

A SZÁMVITELI BIZONYLATOK

A 2000. ÉVI C. TÖRVÉNY 166.§ - 167.§

- Számviteli bizonylat minden olyan ... amely a gazdasági esemény számviteli elszámolását (nyilvántartását) támasztja alá (Ha cáfolja, akkor nem bizonylat?)
- Számviteli bizonylatként alkalmazható az elektronikus dokumentum, irat, ha megfelel e törvény előírásainak.

Hitelesítése

- Folyamat hitelesítés
  - Könyvelési rendszer, ERP
- Elektronikus irat, típustól függően
  - Fokozott aláírás, fokozott aláírás minősített tanúsítvány
  - Minősített aláírás

E-SZÁMVITELI BIZONYLAT

E-számviteli bizonylat az az irat, amely megfelel a számviteli törvény előírásainak

- Más jogszabály is előírhat az e-számviteli bizonylatra vonatkozó feltételeket, hitelessége, megbízhatósága követelményeit
- Az e-bizonylatot elektronikus formában kell megőrizni
  - A más formában kiállított bizonylatról a konverziós rendelet szerint készített elektronikus másolattal a megőrzési kötelezettség teljesíthető
- A tartós adathordozón lévő irat
  - Megőrzéséhez annak letöltése, hitelesítése és archiválása szükséges

ADÓZÁSI IRATOK

A 2017. ÉVI CL. ÉS 2017. ÉVI CLI. TÖRVÉNYEK

- Adóbevallások, bejelentések: **ONYA**
- Áfabevallás M2M
- Számla adatszolgáltatás NAV saját rendszere
- Számviteli bizonylatok a számviteli szabályok szerint
- Beadványok: e-papír **FEDOR, elektronikusan aláírt dokumentum**
- Bevételei bizonylatok:
  - Elektronikus számla
  - Elektronikus nyugta
  - OPG, ePG
  - Számviteli bizonylat (árbevétel a számlázott teljesítmény)

ELEKTRONIKUS SZÁMLA

A 2007. ÉVI CXXVII. TÖRVÉNY

- **EREDET HITELESSÉGE (= E-IRATOKRA VONATKOZÓ)**
  - A számlakibocsátó azonosságának biztosítása
    - Teljesítő fél, Vevő
    - Harmadik erre szerződött fél, Számvtv- szerint adatai feltüntetendők a számlán
    - ***Milyen szereplő amelyik csak e-aláír, e-bélyegez?***
- **ADATTARTALOM SÉRTETLENSÉGE (≠ E-IRATOKRA VONATKOZÓ)**
  - Számlának az áfa törvényben előírt adattartalma nem változott
  - ***Az ezen felüli adattartalom változtatható! (de hogyan?)***
- **OLVASHATÓSÁG**
- **KÉSZÍTÉSI MÓD**
  - Üzleti nyomvonal (Business Control)
  - EDI
  - Minősített e-aláírással látják el. ***De kinek a minősített e-aláírásával?***

MEGŐRZÉS

AZ ARCHIVÁLÁS SZABÁLYAI

MEGŐRZÉSI IDŐ ALATT BIZTOSÍTANDÓ

EREDET HITELESSÉGE: a forrásra vonatkozó hitelesítési adatokat a meg kell őrizni

- Felülhitelesítés: lejárat előtt
- Formátumkonverzió: eredetre vonatkozó adatokat át kell vinni
- Szabályozó hatóság előírása miatt

TARTALOM SÉRTETLENSÉGE: az e-iratok formátuma változhat

- A technológia fejlődése miatt
- Biztonsági megfontolásból
- Konverzió szükséges

OLVASHATÓSÁG: eszközök, szoftverek avulnak

- Esetleg formátum konverzió

MEGŐRZÉSI LEHETŐSÉGEK

1/2018 ITM RENDELET A DIGITÁLIS ARCHIVÁLÁS SZABÁLYAI

- ***Legalább fokozott e-aláírt dokumentum***
  - Bizalmi szolgáltató
  - Saját őrzés, folyamatos felülhitelesítés
- ***Zárt rendszer***
  - Megőrzésre kötelezett és a rendszer készítő egyetemlegesen felelős
  - Technológia, olyan hogy garantálja a megfelelőséget
  - Komoly dokumentáció kell
- ***EDI rendszer szerinti megőrzés***
  - Edit alkalmazó gazdálkodók
- ***Számlaadatszolgáltatással érintett számla***
  - Az adatszolgáltatás mellé a számla HASH kódja beküldendő a NAVnak
  - NAV visszaigazolása esetén a számla és a HASH együtt biztosítják a a megőrzési feltételeket
  - Technikai részletek a NAV közleményében

VÉGÜL, DE NEM UTOLSÓ SORBAN

A TEENDŐK

A RÖVID TÁVÚ FELADATOK

Fel kell mérni

- Milyen hitelesítési módokat vezess be (FEDOR elegendő-e?)
- Ügyfélkör milyen megoldást képes / akar alkalmazni

Döntésnek megfelelő hitelesítési mód alkalmazása

- Több fős helyen belső szabályzat
- Használni kell a technológiát
- A technológiát nem alkalmazó ügyfelektől meg válni

A bevezetett módszer rendszeres ellenőrzése

- Folyamat ellenőrzéssel
- Külső audit

A HOSSZÚ TÁVÚ FELADATOK

Harvest now, decrypt later elv miatt

Fel kell mérni, a post kvantum kriptográfiára áttérést

- Milyen iratok vannak RSA, ECC alkalmazásával titkosítva
- Archiválási rendszer érzékeny pontjait
- Kritikus irattípusok meghatározása
- Nyilvánosságra kerülése mekkora kárt okoz

Tervezni és megtenni kell

- Az áttérést
- A szerződéses partnerektől is meg kell követelni
- A régi iratokra intézkedni kell

KÖSZÖNÖM A FIGYELMET!

JÓ MUNKÁT A FELADATOKHOZ!